

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4



No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati



74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982



Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 796 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.



MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахрарович, Тохиров Жалолиддин Очилович, Самадов Хомид Самандарович	
Investitsion marketingni rivojlantirish asosida mintqa investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Qulliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullovna Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari.....	34
Shamsiyev Damin Najmiddinovich, Aymatova Farida Xo'razovna	
Turizm tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafruz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamalakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezonini.....	65
Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Iste'molchilarni xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakllantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvda xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldashevna	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Зарубежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Бердиев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyorov Shakhriyor Ilyos O'g'li	



Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirova Nodira Najmiddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari	135
Axmedova Nafisa Amirddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modelashtirish	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili	149
Talipova Dilfuza Nabiyeвна	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue	158
Meyliev O. R., Gofurova K.	
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri	166
Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan	170
Igamberdiyeva Kunduz Ergashevna	
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti	174
Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari	178
Kamilova Iroda Xusniddinovna	
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish	183
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi	188
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlatovich	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari	194
Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish	200
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	
Andijon viloyatida kambag'allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar	214
Musaeva Ziyoda Allayarovna	
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolari	218
Musyeva Shoirazimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari	223
Akramova Nargiza Axrorovna	
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari	227
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari	231
Nazarova Latofat Toirjon qizi	
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari	235
Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	



Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish.....	240
Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	246
O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	
Methodological Aspects for Branding in Private Schools.....	251
Odilova Sitora Sayfitdin qizi	
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора.....	256
Олимов Элёр Фазлиддин угли, Искандаров Суннатилло Бахриддин угли	
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish	261
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari.....	267
Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari	275
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Oliy ta'limda boshqaruv strategiyalari va ularni amalga oshirish mexanizmi.....	279
Saidqulova Firuza Farmonovna	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari	283
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili	288
Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari.....	294
Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions	303
Umarova Dilfuza Rakhmatilla qizi	
Oliy ta'lim tizimida yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish.....	307
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimliklarni baholashni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish	311
Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari.....	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibril bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Роль инвестиций в системе железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari.....	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari.....	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rinov	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	



Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditi natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	362
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar.....	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarini	373
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi.....	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoiraz Azimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash.....	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование каракулеводства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish.....	408
Oybek Elmuratov	
Intellectual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari	411
Maxmudova Nargiza Davlyat qizi	
Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскарлов Бахтиер Аскарлов, Собирова Мукаддас Хамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruv hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlarini.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	



Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzayda Omirbayevna	
Адаптивный искусственный интеллект в управлении человеческими ресурсами	469
Хайдарова Малика Шокирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljallangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalariga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlarini	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi	504
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish	513
Erkinxojiev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarni moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamg'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatchiligini samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarning bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari	550
Umarova Hulkar Umidulloyevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
“Зелёная экономика” как фактор повышения экономического роста страны	573
Тураева Адиба Икрамовна	
Oilada sarf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	



Совершенствование оценки стоимости объектов недвижимости в Узбекистане на основе зарубежного опыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ulomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	
Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlantirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Загрязнение окружающей среды в Узбекистане: проблемы, причины и пути решения	644
Ишонкулова Феруза Асатовна, Шукуров Тимур Умидович	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili.....	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashtirish imkoniyatlari.....	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlantirishning xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiyev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalanishda xorij tajribalari	675
Berdiyev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroil Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi.....	686
Urunbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari.....	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar.....	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	
Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsudbek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov	



Xalqaro migratsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Анализ и оценка естественного освещения помещений образовательных учреждений.....	714
Пирмухамедова Шахноза	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан...	719
Рузибоева Нилуфар Тулкин кизи	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	725
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarini tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
Axmedova Dilbar Buronovna	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda sog'liqni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
Ishmanova Diana Nurmamadovna	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari	737
Muxtorova Madina Azamat qizi	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar.....	741
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	746
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Budjet ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
Aholi sog'ligi – milliy boylikning tarkibi va jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati.....	769
Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinovna	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rne	778
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida).....	784
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri.....	790
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi	



IPOTEKA KREDITLARI SOHASIDAGI ISLOHOTLAR VA KELAJAKDAGI ISTIQBOLLAR

A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Bank ishi va auditi" yonalishi 2-bosqich magistri



Ilmiy rahbar: Azlarova A. A.

I.f.n., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Bank ishi" kafedrası professori

Annotatsiya: Ipoteka bozorini rivojlantirish har qanday mamlakat iqtisodiyoti uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada O'zbekistonda ipoteka kreditlari sohasida amalga oshirilgan so'nggi islohotlar va ularning tijorat banklari tomonidan ajratilgan ipoteka hajmiga ta'siri tahlil qilinadi. 2017–2023-yillardagi statistik ma'lumotlaridan foydalangan holda, maqola ipoteka kreditlash hajmi, uy-joy narxlari indeksi, qurilish narxlari kabi muhim omillar o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganadi. Tahlil natijalari asosida ipoteka bozorida joriy holat baholanadi va soha rivojlanishining istiqbollari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: ipoteka kreditlari, uy-joy bozori, tijorat banklari, kreditlash hajmi, O'zbekiston.

Abstract: The development of the mortgage market is important for the economy of any country. This article analyzes the latest reforms carried out in the field of mortgage lending in Uzbekistan and their impact on the volume of mortgages allocated by commercial banks. Using his statistics from 2017-2023, the article explores the relationship between important factors such as mortgage lending size, housing price index, construction prices. Based on the results of the analysis, the current situation in the mortgage market is assessed and the prospects for the development of the industry are discussed.

Key words: mortgage loans, housing market, commercial banks, lending volume, Uzbekistan.

Аннотация: Развитие ипотечного рынка приобретает важное значение для экономики любой страны. В данной статье анализируются последние реформы в сфере ипотечного кредитования в Узбекистане и их влияние на объем ипотеки, выделяемой коммерческими банками. Используя свою статистику за 2017-2023 годы, в статье исследуется взаимосвязь между такими важными факторами, как объем ипотечного кредитования, индекс цен на жилье, цены на строительство. По результатам анализа оценивается текущая ситуация на ипотечном рынке и обсуждаются перспективы развития отрасли.

Ключевые слова: ипотечные кредиты, рынок жилья, коммерческие банки, объем кредитования, Узбекистан.

KIRISH

Ipoteka kreditlari aholini uy-joy bilan ta'minlashda muhim rol o'ynaydi va ko'plab mamlakatlarda iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ipoteka bozorini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, 2017–2021-yillarda ipoteka kreditlari hajmini oshirish, foiz stavkalarini pasaytirish va aholi uchun ipoteka olish imkoniyatlarini kengaytirish bo'yicha bir qator islohotlar amalga oshirildi [2]. Natijada, tijorat banklari tomonidan ajratilgan ipoteka kreditlari hajmi sezilarli darajada o'sdi.

Biroq ipoteka bozorining jadal rivojlanishi bir qator muammolarni ham keltirib chiqardi. Jumladan, uy-joy narxlarining keskin oshishi, qurilish xarajatlarining o'sishi va ipoteka kreditlari bo'yicha to'lovlarning aholi daromadlariga nisbatan yuqori ekanligi kabi omillar soha rivojiga to'sqinlik qilmoqda [3]. Shu sababli, ipoteka bozorining hozirgi holatini chuqur tahlil qilish va sohani yanada rivojlantirish bo'yicha aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Ushbu maqola O'zbekistonda ipoteka kreditlari sohasidagi so'nggi islohotlar va ularning natijalarini tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot doirasida 2017–2023-yillar uchun statistik ma'lumotlardan foydalanilgan bo'lib,



ular asosida ipoteka kreditlari hajmi, uy-joy narxlar indeksi va qurilish xarajatlari kabi asosiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik o'rganiladi. Tahlil natijalari asosida ipoteka bozorining joriy holati baholanadi va sohani yanada rivojlantirish bo'yicha taklif hamda tavsiyalar ishlab chiqiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ipoteka kreditlari sohasidagi tadqiqotlar nafaqat O'zbekistonda, balki xorijiy mamlakatlarda ham keng tarqalgan. Ushbu yo'nalishdagi ilmiy izlanishlar asosan ipoteka bozorining rivojlanish omillari ^[4], ipoteka kreditlarining iqtisodiy o'sishga ta'siri ^[4], ipoteka bozori va aholi daromadlari o'rtasidagi bog'liqlik ^[5] kabi masalalarni o'rganishga qaratilgan.

Ushbu tadqiqotda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, Davlat statistika qo'mitasi hamda tijorat banklarining 2017–2023-yillarga oid rasmiy statistik ma'lumotlaridan foydalanildi. Tahlil jarayonida statistik ma'lumotlarni qayta ishlash, dinamik qatorlarni taqqoslash, korrelyatsion va regression tahlil usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot doirasida ipoteka kreditlari bozoriga oid qator mahalliy va xorijiy adabiyotlar o'rganildi. Xususan, Alimov ^[3] O'zbekistonda ipoteka kreditlarini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari va muammolarini tadqiq etgan bo'lsa, Abdullayev ^[4] ipoteka bozorining hozirgi holatini tahlil qilgan. Saidov ^[5] ipoteka kreditlari va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni o'rgangan. Khakimov ^[6] esa ipoteka kreditlari va aholi daromadlari o'rtasidagi munosabatlarni tadqiq etgan.

Shuningdek, xorijiy tadqiqotchilardan Demyanenko ^[7] Rossiyada, Aliyev ^[8] esa Ozarbayjonda ipoteka bozorining rivojlanish xususiyatlarini o'rgangan.

METODOLOGIYA

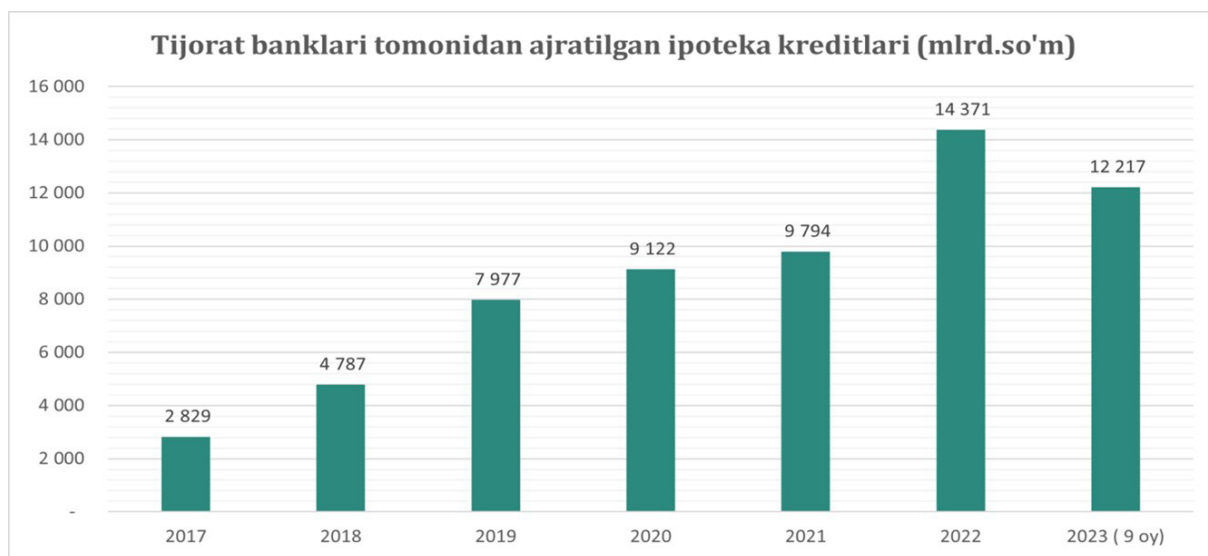
Ushbu tadqiqotlar natijalariga ko'ra, ipoteka bozorining rivojlanishi uchun makroiqtisodiy barqarorlik, aholi daromadlarining oshishi, qurilish sektorining rivojlanishi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash muhim omillar hisoblanadi [9].

Shu bilan birga, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirish bo'yicha kompleks tadqiqotlar yetarli emas ^[10]. Mavjud ishlarning aksariyati alohida masalalarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, ipoteka sohasining umumiy rivojlanish tendentsiyalari va istiqbollarini tahlil qilish lozim ^[11].

Shu sababli, ushbu tadqiqot O'zbekistonda ipoteka kreditlari sohasidagi so'nggi o'zgarishlarni tizimli ravishda tahlil qilish va sohaning kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini aniqlashga qaratilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlariga ko'ra, 2017-2023-yillarda ipoteka kreditlari hajmi sezilarli darajada oshgan. Agar 2017-yilda tijorat banklari tomonidan jami 2 829 mlrd. so'm miqdorida ipoteka kreditlari ajratilgan bo'lsa, 2023-yilning dastlabki 9 oyida bu ko'rsatkich 12 217 mlrd. so'mni tashkil etdi (1-rasm). Ya'ni, tahlil qilinayotgan davrda ipoteka kreditlari hajmi 4,3 barobarga oshgan ^[12].

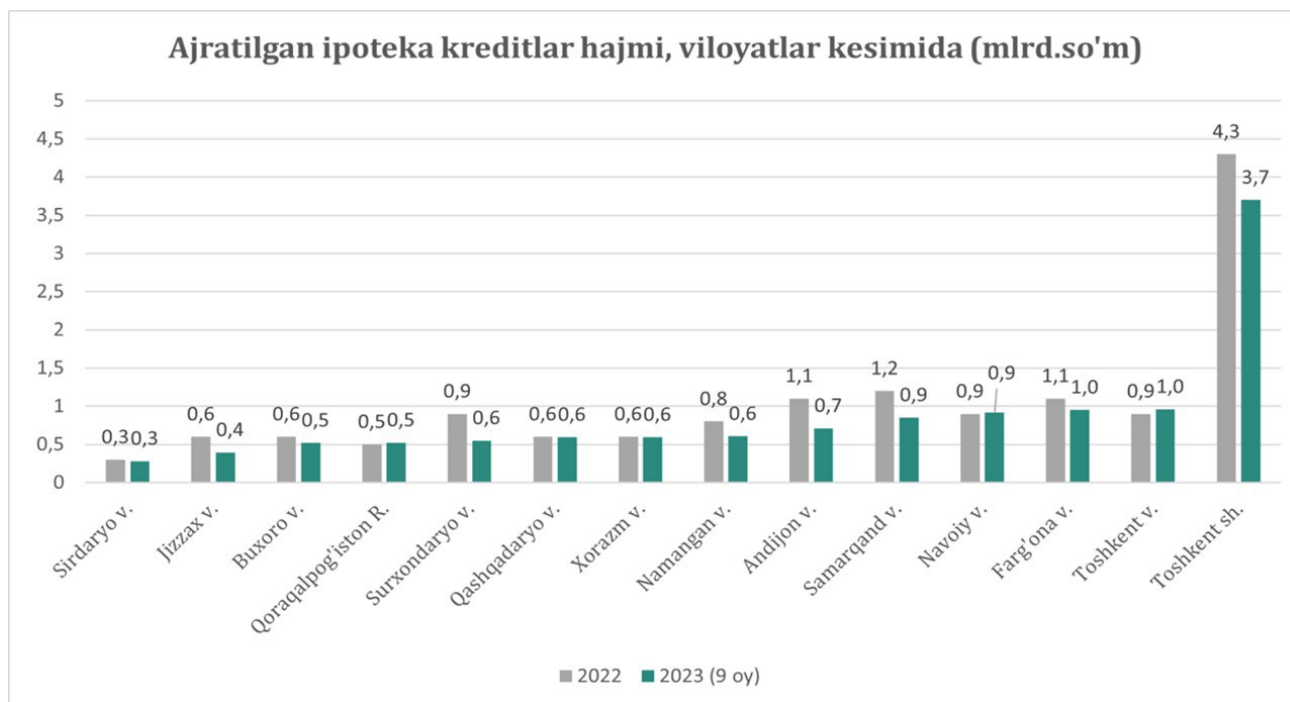


1-rasm: 2017-2023-yillarda tijorat banklari tomonidan ajratilgan ipoteka kreditlari hajmi (mlrd. so'm)



Ipoteka kreditlari tarkibida asosiy ulush uy-joy sotib olish uchun ajratilgan kreditlar hissasiga to'g'ri keladi. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilning dastlabki 6 oyida ajratilgan ipoteka kreditlarining 85 foizi uy-joylarni sotib olish maqsadida ajratilgan. Ipoteka kreditlarining o'rtacha muddati ham oshib bormoqda. Agar 2017-yilda ipoteka kreditlarining o'rtacha muddati 15 yilni tashkil etgan bo'lsa, 2023-yil 1-iyul holatiga bu ko'rsatkich 20 yilgacha oshgan.

Biroq, ipoteka kreditlarining o'sishi bilan birga uy-joy narxlari ham sezilarli darajada ko'tarildi. [8] Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yil 1-iyul holatiga milliy valyutadagi uy-joy narxlari indeksi o'tgan yilning mos davriga nisbatan 21 foizga, xorijiy valyutadagi uy-joy narxlari indeksi esa 13 foizga oshgan (2-rasm). Bu esa, o'z navbatida, aholining uy-joy sotib olish qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi [12].



2-rasm: 2022-2023-yillarda uy-joy narxlari indeksi (o'tgan yilning mos davriga nisbatan, foizda)¹

Shu bilan birga, qurilish-montaj ishlari narxlarining o'sishi ham ipoteka kreditlari qiymatiga ta'sir ko'rsatmoqda. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2023-yilning 1-iyul holatiga qurilish-montaj ishlari narxlari o'tgan yilning mos davriga nisbatan 12,3 foizga oshgan. Bu esa, o'z navbatida, yangi uy-joylar qiymatining oshishiga olib keladi. [12, 13]

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, ipoteka kreditlari hajmining oshishi uy-joy narxlari va qurilish xarajatlari o'sishiga olib kelmoqda. Ayni paytda, aholining real daromadlari uy-joy narxlarining o'sish sur'atlariga nisbatan pastroq sur'atlarda oshmoqda. Bu esa ipoteka kreditlarining aholiga moliyaviy yuki oshib borayotganidan dalolat beradi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirishga qaratilgan bir qator chora-tadbirlar natijasida ipoteka kreditlari hajmi sezilarli darajada oshdi. Biroq ayni paytda uy-joy narxlari va qurilish xarajatlarning keskin o'sishi ipoteka kreditlarini olish imkoniyatlariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Ipoteka kreditlari va uy-joy narxlari o'rtasidagi bog'liqlik tahlili shuni ko'rsatadiki, ipoteka kreditlari hajmining oshishi bilan uy-joy narxlari ham proportional ravishda o'sib bormoqda. Bunga asosiy sabab shundaki, ipoteka kreditlari hisobiga xarid qilinadigan uy-joylar bozordagi talabni oshiradi va narxlarning ko'tarilishiga olib keladi. O'z navbatida, uy-joy narxlarining oshishi yanada ko'proq ipoteka kreditlari olishga undaydi va bu jarayon davom etaveradi. Oqibatda, uy-joy bozoridagi narxlar sun'iy ravishda oshib, "ko'pik" hosil bo'ladi.

Narxlarning bunday sun'iy o'sishi uzoq muddat davom eta olmaydi va ma'lum bir davrdan so'ng bozorda teskari jarayon boshlanadi. Bunga 2007–2008-yillardagi global moliyaviy-iqtisodiy inqiroz yaqqol misol bo'la oladi. Ushbu inqirozga aynan ipoteka kreditlari bozorida yuzaga kelgan "ko'pik" sabab bo'lgan edi. Shu sababli, ipoteka kreditlari bozorining barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun uy-joy narxlari va qurilish xarajatlarning o'sishini nazorat qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

¹ <https://www.uzmrc.uz/page/statistika-ipoteknyh-kreditov>



Bundan tashqari, ipoteka kreditlarining foiz stavkalari va ularning muddati ham aholining uy-joy sotib olish imkoniyatlariga katta ta'sir ko'rsatadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ipoteka kreditlarining o'rtacha foiz stavkalari 2017–2023-yillarda sezilarli darajada pasaymagan. 2023-yilning 1-iyul holatiga ko'ra, ipoteka kreditlarining o'rtacha tortilgan foiz stavkasi 18,2 foizni tashkil etgan. Bu ko'rsatkich aholi daromadlari darajasiga nisbatan yuqori hisoblanadi.

Ipoteka kreditlarining yillik foiz stavkalari aholi daromadlarining o'sish sur'atlariga mos kelishi iqtisodiyot barqarorligi uchun muhimdir. Aks holda, aholining ipoteka kreditlari bo'yicha to'lovlari ularning daromadlaridagi ulushining oshib borishi iste'mol xarajatlarining qisqarishiga va iqtisodiy faollikning pasayishiga olib kelishi mumkin.

Shuningdek, ipoteka kreditlari muddatining uzoq muddatga mo'ljallanishi ham aholining kreditlar bo'yicha to'lovlari yillar davomida yuqori bo'lishiga olib keladi. Bu esa, o'z navbatida, uy-joy xarid qilishni istagan, ammo daromadlari past bo'lgan aholining ipoteka bozoridan chetda qolishiga sabab bo'ladi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirishga qaratilgan chora-tadbirlar sezilarli natijalarga olib kelgan. Xususan, ipoteka kreditlari hajmining keskin oshishi va ularning muddatlarining uzayishi aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini oshirishga xizmat qildi. Biroq, shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjudki, ularni hal etmay turib ipoteka bozorining barqaror rivojlanishini ta'minlab bo'lmaydi.

Avvalambor, ipoteka kreditlari bozori va uy-joy narxlarini o'rtasidagi nomutanosiblik yuzaga kelayotgani kuzatilmoqda. Ya'ni, ipoteka orqali xarid qilinadigan uy-joylar soni ko'payishi bilan ularning narxlarini ham oshirib bormoqda. Bu esa, o'z navbatida, aholining uy-joy xarid qilish qobiliyatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bois, davlat tomonidan uy-joy narxlarining sun'iy ravishda oshirishiga yo'l qo'ymaslik, bozor mexanizmlariga asoslangan holda narxlarni boshqarish mexanizmlarini joriy etish lozim.

Shuningdek, ipoteka kreditlarining aholiga moliyaviy yuki ham ortib borayotgani kuzatilmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ipoteka kreditlari bo'yicha foiz stavkalari yuqorilgicha qolmoqda hamda ularning aholi daromadlariga nisbatan o'sish sur'ati ham pastroq. Natijada, ayniqsa, daromadlari nisbatan past qatlamlarning ipoteka orqali uy-joy xarid qilish imkoniyatlari qisqarib bormoqda. Shu sababli, ipoteka kreditlarining foiz stavklarini pasaytirish va ularni subsidiyalash mexanizmlarini yanada takomillashtirish talab etiladi.

Bundan tashqari, uy-joy qurilishi xarajatlarining yuqoriligi ham ipoteka bozorining rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. Qurilish materiallari va ishchi kuchi narxining qimmatligi yangi uy-joylar tannarxining oshirishiga olib keladi. Bu esa ipoteka krediti hisobiga xarid qilinadigan uy-joylar narxiga ham o'z ta'sirini o'tkazmay qo'ymaydi. Shu bois, qurilish industriyasini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va xarajatlarni optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Ushbu tadqiqot ishida O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirishga qaratilgan islohotlar va ularning natijalari tahlil qilindi. 2017-2023-yillardagi statistik ma'lumotlar asosida ipoteka kreditlari hajmi, uy-joy narxlarini indeksi va qurilish xarajatlari kabi ko'rsatkichlar o'rtasidagi bog'liqlik o'rganildi va quyidagi xulosalarga kelindi:

- 2017-2023-yillarda tijorat banklari tomonidan ajratilgan ipoteka kreditlari hajmi 4,3 barobarga oshgan bo'lib, bu ko'rsatkich 2023-yil 1-oktyabr holatiga 12 217 mlrd. so'mni tashkil etdi. Ipoteka kreditlari muddati ham uzayib, 20 yilgacha yetdi.
- Uy-joy narxlarini indeksining yuqori sur'atlarda o'sishi kuzatildi. 2023-yil 1-iyul holatiga milliy valyutadagi uy-joy narxlarini indeksi o'tgan yilning mos davriga nisbatan 21 foizga, xorijiy valyutadagi uy-joy narxlarini indeksi esa 13 foizga oshdi.
- Qurilish-montaj ishlari narxlarining oshishi ham ipoteka kreditlari qiymatiga ta'sir ko'rsatdi. 2023-yilning 1-iyul holatiga qurilish-montaj ishlari narxlarini o'tgan yilning mos davriga nisbatan 12,3 foizga ko'tarildi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini yanada rivojlantirish uchun ipoteka kreditlari shartlarini optimallashtirish, qurilish sektorini qo'llab-quvvatlash, uy-joy narxlarini tartibga solish va aholi daromadlarini oshirish kabi kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish talab etiladi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirish bo'yicha sezilarli ishlar amalga oshirildi. Kelajakda ham sohaning barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun davlat va bozor ishtirokchilarining yaqin hamkorligini yo'lga qo'yish, tizimli muammolarni hal etish va zamonaviy yondashuvlarni joriy qilish muhim ahamiyat kasb etadi.



References:

1. O'zbekiston Respublikasining Ipoteka to'g'risida Qonuni. 04.10.2006-yildagi O'RQ-58-son. Yangi tahrir 01.10.2022 yildagi O'RQ-58-son. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son, 07.06.2022-y., 03/22/775/0477-son; 30.06.2022-y., 03/22/782/0576-son; 25.10.2023-y., 03/23/871/0797-son).
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yilda bozor tamoyillariga asoslangan ipoteka kreditlari orqali aholini uy-joy bilan ta'minlash dasturini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida Farmoni, 13.04.2023 yildagi PF-51-son
3. Alimov, B.A. (2022). Ipoteka bozorini rivojlantirish istiqbollari. Iqtisod va moliya, 4, 34-42. ht
4. Abdullayev, J.N. (2021). O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozori. Bank ishi va moliya, 2(14), 56-64.
5. Saidov, S.A. (2022). Ipoteka kreditlari va iqtisodiy o'sish. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 3, 120-128.
6. Khakimov, M.M. (2021). Ipoteka kreditlari va aholi daromadlari: Empirik tahlil. Halqaro moliya va hisob, 4(2), 45-54.
7. Demyanenko, A.E. (2020). Ipotechnoye kreditovaniye v Rossii: Tendentsii i perspektivy razvitiya [Mortgage lending in Russia: Trends and development prospects]. Finansy i kredit [Finance and Credit], 26(3), 590-603.
8. Aliyev, R.T. (2019). O'zbekistonda ipoteka kreditlari bozorini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari. Bozor, pul va kredit, 11, 30-37.
9. Rahimov, D.N. (2022). Ipoteka kreditlari va uy-joy bozori: O'zbekiston tajribasi. Iqtisodiyot va moliya, 3, 68-75.
10. Rasulova, S.A. (2021). Ipoteka kreditlari: Xorijiy tajriba va O'zbekistonda qo'llash istiqbollari. Xalqaro moliya, 2(3), 112-120.
11. Akbarov, K.D. (2023). O'zbekistonda ipoteka bozori rivojlanishining moliyaviy-iqtisodiy jihatlari. Iqtisod va moliya, 1, 45-52.
12. "O'zbekiston Ipoteka qayta moliyalashtirish kompaniyasi", Статистика ипотечных кредитов, <https://www.uzmrc.uz/page/statistika-ipotechnyh-kreditov>
13. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2023). O'zbekiston raqamlarda 2023.
14. AAzlarova - Economics and Innovative Technologies, 2023 Features of the development of the banking system of the republic of uzbekistan at the present stage. https://doi.org/10.55439/EIT/vol11_iss5/a1

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.